НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС

№ 2
2019

Зареєстровано Державним комітетом телебачення і радіомовлення України
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ № 15252-3824Р від 22.06.2009 р.
Виходить з 1997 р. До 2006 р. – "Вісник Одеського інституту внутрішніх справ". Щоквартальник

Засновник:
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:
Кузніченко С.О.,
доктор юридичних наук, професор

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:
Катеринчук І.П.,
доктор юридичних наук

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:
Домброван Н.В.,
начальник відділу організації наукової роботи

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Албул С.В., кандидат юридичних наук
Берлач А.І., доктор юридичних наук
Бутенко В.Г., доктор педагогічних наук
Грохольський В.Л., доктор юридичних наук
Єськов С., Ph.D., Associate Professor
Конопельський В.Я., доктор юридичних наук
Марковська Г., Ph.D., Associate Professor
Меркулова В.О., доктор юридичних наук
Пойман П., Ph.D.
Кісіль З.Р., доктор юридичних наук, професор
Тарасенко В.Є., доктор юридичних наук
Цільмак О.М., доктор юридичних наук
Яковенко С.І., доктор психологічних наук
Ярмакі Х.П., доктор юридичних наук
Ярмиш О.Н., доктор юридичних наук

Друкується за рішенням
Вченої ради
Одеського державного університету
внутрішніх справ
Протокол № 10 від 26.06.2019 р.

Журнал входить до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата юридичних наук. Затверджено рішенням Атестаційної колегії Міністерства від 26 червня 2014 року.

Друковані матеріали виражають позицію авторів, яка не завжди поділяється редакційною колегією. Відповідальність за зміст статті, достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів або осіб, які його подали.

Повне або часткове передрукування матеріалів, виданих у журналі “Південноукраїнський правничий часопис”, допускається лише з письмового дозволу редакції.
При передрукуванні матеріалів посилання на “Південноукраїнський правничий часопис” обов’язкове.

Вимоги до авторських оригіналів статей

Обсяг статті має бути обсягом від 8 до 20 сторінок, включаючи ілюстрації, таблиці, графіки, список використаних джерел. Стаття повинна містити назву, анотації та ключові слова українською, російською та англійською мовами; середній обсяг анотації українською та російською мовами – не менш як 400 друкованих знаків, англійською мовою – не менш як 1800 друкованих знаків.

Технічні вимоги:
– поля верхні та нижні, ліві і праві – 2,0 см.
– міжрядковий інтервал – 1,5
– шрифт «Times New Roman» – 14
– абзацний відступ – 0,5 см.
– текст вирівнюється по ширині.

Посилання на джерела необхідно робити по тексту у квадратних дужках із зазначенням номерів сторінок відповідно джерела.

Список використаних джерел подається наприкінці статті в порядку згадування джерел та має бути оформлений відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису (див.: розроблений в 2015 році Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Адреса редакції
Україна, 65014, м. Одеса, вул. Успенська, 1
тел. (048) 738-06-13
E-mail: editor@sulj.oduvs.od.ua
Веб-сайт: www.sulj.oduvs.od.ua

Науковий журнал
Південноукраїнський правничий часопис
2’2019

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2019

УДК 343.234
DOI https://doi.org/10.32850/sulj.2019.2-12

ГУМАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 258-3 КК УКРАЇНИ (ОКРЕМІ АСПЕКТИ)

Тетерятник Г. К., Смірнова В. В.

Стаття присвячена питанням гуманізації кримінальної відповідальності за злочини, передбачені ст. 258-3 КК України. Виділено передумови, умови та підстави звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 258-3 КК України. Досліджено особливості доказування елементів складу злочину за ст. 258-3 КК України, виду співучасті, добровільності повідомлення особою правоохоронного органу про терористичну діяльність, сприяння припиненню та розкриттю злочинів, скоєних у зв'язку зі створенням або діяльністю такої групи чи організації, відсутність складу іншого злочину. Необхідним є офіційне визнання ЛНР та ДНР терористичними організаціями, що сприяло б єдності судової практики в частині кваліфікації діяльності членів цих організацій. Розглядається питання гуманізації запобіжних заходів. Авторами обґрунтовано, що безальтернативність обрання до підозрюваних, обвинувачених у злочинах, передбачених ст. ст. 258-258-3 КК України, запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою не відповідає засадам кримінального провадження та визначеним у низці рішень ЄСПЛ презумпції на користь звільнення, неприпустимості обґрунтування обрання запобіжного заходу лише тяжкістю злочину.

Ключові слова: *гуманізація, терористична група, терористична організація, звільнення від кримінальної відповідальності, кримінальне провадження.*

Статья посвящена вопросам гуманизации уголовной ответственности за преступления, предусмотренные ст. 258-3 УК Украины. Рассмотрены предпосылки, условия и основания освобождения от уголовной ответственности по ч. 2 ст. 258-3 УК Украины. Исследованы особенности доказывания элементов состава преступления по ст. 258-3 УК Украины, вида соучастия, добровольного сообщения лицом правоохранительному органу о террористической деятельности, содействия прекращению и раскрытию преступлений, совершенных в связи с созданием или деятельностью такой группы или организации, отсутствия состава другого преступления. Необходимым является официальное признание ЛНР и ДНР террористическими организациями с целью обеспечения единства судебной практики в части квалификации деятельности членов этих организаций. Рассмотрены вопросы гуманизации применения мер пресечения. Авторами обосновано, что безальтернативность избрания подозреваемым, обвиняемым по ст. 258-3 УК Украины, меры пресечения в виде содержания под стражей противоречит принципам уголовного производства и установленной в решениях ЕСПЛ презумпции в пользу освобождения, недопустимости обоснования избрания вида меры пресечения исключительно тяжестью преступления.

Ключевые слова: *гуманизация, террористическая группа, террористическая организация, освобождение от уголовной ответственности, уголовное производство.*

Тетерятник Г. К., Смірнова В. В., 2019

The relevance of this research is ground by the fact that the events in the East of Ukraine, which were start in 2014, are essentially influenced on the rising level of terrorism. At the same time, Ukraine as a democratic legal state should observe the principle and rules of law, according that a person, his life and health, honor and dignity, integrity and security shall be the highest social value. It is necessary for us to create such legal mechanisms, that will guarantee effective investigation of crimes committed by terrorist groups and organizations, their prevention and at the same time they should provide a human criminal policy, conditions for positive post-criminal behavior of persons who participated in the activities of such groups and organizations. The article considered the preconditions, conditions and grounds for exemption from criminal liability under Part 2 of Art. 258-3 of the Criminal Code of Ukraine. There are researched particulars of proving the elements of the crime under Art. 258-3 of the Criminal Code of Ukraine, type of complicity, voluntary reporting by a person to a law enforcement agency on terrorist activities, assistance the cessation and detection of crimes committed in connection with the creation or activity of such a group or organization, the absence of another crime. It is indicated that the lack of evidence in another crime, as one of the conditions for exemption from criminal responsibility, should be consider regarding the person's failure to commit such a crime as part of or in connection with activities in a terrorist group or organization. Attention is focused on the necessity to differentiate criminal responsibility for crimes committed in a part of a terrorist group and a terrorist organization. It is necessity the official recognition of the LPR (Luhansk Peoples Republic) and the DPR (Donetsk Peoples Republic) by terrorist organizations, for the purpose to guarantee the unity of judicial practice in a part of qualifications the activity of the members of these organizations. The authors are substantiated that there is no alternative to the choosing of a suspect accused under Art. 258-3 of the Criminal Code of Ukraine a preventive measure in the form of detention is contrary to the principles of criminal proceedings and the presumption established in the decisions of the ECHR in favor of release, the inadmissibility of justifying the choice of the type of preventive measure solely by the gravity of the crime.

Key words: *humanization, terrorist group, terrorist organization, exemption from criminal liability, criminal proceedings.*

Постановка проблеми. Події, які відбуваються в Україні з 2014 року, серед яких вагому роль відіграє злочинна діяльність ДНР та ЛНР, істотно вплинули на всі сфери життєдіяльності держави. У 2017 році Україна посіла 17 місце в рейтингу країн за рівнем тероризму The Global Terrorism Index 2017, який оприлюднив Лондонський інститут економіки і світу, маючи оцінку терористичної активності за 10-бальним рівнем – 6,56 (для порівняння – зазначений індекс у 2014 році становив 2,95) [1].

Зазначені негативні перетворення, які відбуваються у державі та суспільстві, впливають на реалізацію охо-

ронної, захисної, регулятивної функцій права. Водночас самоідентифікація України як демократичної, правової держави та ставлення до неї як до такої на міжнародній арені неможливі без гуманного відношення до особи як найвищої соціальної цінності, навіть якщо така особа переступила закон. З урахуванням зазначеного актуальним є питання гуманізації кримінальної відповідальності за злочини, передбачені ст. 258-3 КК України «Створення терористичної групи чи терористичної організації».

У 2014 році, за даними Генеральної прокуратури України, було зареєстровано 489 кримінальних проваджень за ст. 258-3 КК України, у 2017 кількість таких проваджень становила 1041 [2–3].

Попри високу суспільну небезпечність злочину, необхідним є баланс між притягненням до кримінальної відповідальності та покаранням осіб, винуватих у його вчиненні, та забезпечення гуманізації кримінальної відповідальності, стимулювання у осіб соціально корисної постзлочинної поведінки. Він, власне, знаходить свій прояв у спеціальній заохочувальній нормі – ч. 2 ст. 258-3 КК України, якою передбачено можливість звільнення від кримінальної відповідальності особи за скоєння зазначеного злочину.

Стан дослідження. Питаннями кримінальної відповідальності та її гуманізації за злочини, пов'язані із тероризмом, займалися такі вчені, як: Ю. Баулін, А. Вознюк, К. Кіневич, О. Книженко, П. Хряпінський та ін. У 2017 році була опублікована аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень «Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні».

Водночас невирішеною залишається низка питань щодо підстав та умов звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 258-3 КК України, правозастосування заохочувальної норми, розмежування злочинів у сфері тероризму, гуманізації заходів процесуального примусу, що застосовуються до підозрюваних, обвинувачених у цих категоріях проваджень, підвищення ефективності досудового розслідування та судового розгляду за рахунок введення гуманізаційних механізмів взаємодії з особами, які брали участь у терористичній діяльності.

Метою дослідження є отримання наукового результату у вигляді теоретичних положень щодо окремих аспектів гуманізації кримінальної відповідальності за злочини, передбачені ст. 258-3 КК України, та формулювання на їх підставі пропозицій з удосконалення чинного законодавства.

Виклад основних положень. Звільнення від кримінальної відповідальності має відбуватися на відповідних підставах з урахуванням обставин скоєння конкретного виду злочину особою, її поведінки та ін. передумов. Визначення обставин звільнення від кримінальної відповідальності є необхідною умовою визнання такого звільнення законним.

Ми підтримуємо думку вчених, які пропонують поділяти обставини звільнення від кримінальної відповідальності на передумови, підстави та умови [4, с. 157]. Для законного, обґрунтованого та мотивованого винесення судом рішення про звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини, передбачені ст. 258-3 КК України, необхідним є надання достатніх, допустимих та належних доказів, на яких має ґрунтуватися це рішення. Крім того, самі передумови, умови та підстави є компонентом предмета доказування у кримінальних провадженнях зазначеної категорії. З урахуванням загального предмета доказування, визначеного у ст. 91 КПК України, зокрема, до обставин, що підлягають доказуванню у цих категоріях проваджень, слід віднести:

1) правильну кваліфікацію злочину за ст. 258-3 КК України, об'єктивну сторону якого становить:

– створення терористичної групи чи терористичної організації;

– керівництво такою групою чи організацією або участь у ній;

– організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації;

2) визначення виду співучасті у терористичній групі чи терористичній організації – відсутність функції організатора та/або керівника;

3) добровільне повідомлення особою правоохоронного органу про відповідну терористичну діяльність;

4) сприяння припиненню та розкриттю злочинів, скоєних у зв'язку зі створенням або діяльністю такої групи чи організації;

5) відсутність складу іншого злочину.

Аналіз судової практики у кримінальних провадженнях за ст. 258-3 КК України, які пов'язані із ДНР та ЛНР, вказує на окремі проблемні питання застосування заохочувальної норми – ч. 2 ст. 258-3 КК України. По-перше, це необхідність у кожному кримінальному провадженні, пов'язаному із ДНР та ЛНР, розглядати питання щодо віднесення цих утворень до терористичних організацій, адже досі на державному рівні не прийнято відповідне рішення. Крім того, у законодавстві України відсутні чіткі критерії визначення терористичної організації. Це призводить до певних колізій, адже ускладнює не тільки процес доказування на судових стадіях, але і на стадії досудового розслідування.

К. Кіневич у своїй доповіді справедливо вказує на непоодинокі випадки, коли суддя відмовляється санкціонувати проведення певних оперативно-технічних чи інших спеціальних заходів, спрямованих на виявлення, попередження та припинення терористичної та іншої протиправної діяльності, спрямованої на шкоду державній безпеці України за ознаками злочину «Створення терористичної групи чи терористичної організації» КК України, аргументуючи свою думку тим, що «ЛНР» і «ДНР» не є терористичними організаціями, а являють собою виключно незаконні збройні формування [5, с. 87]. Зазначене впливає на ефективність розслідування і судового розгляду, ускладнює можливість встановити реальну роль особи у такій організації, скоєння нею інших злочинів, додає процесуальної завантаженості.

Верховний Суд з цього приводу висловив свою позицію, вказавши в одному з рішень, що для визнання певної організації терористичною необхідним є «встановлення в кримінальному провадженні передбачених у ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» ознак певної організації (наявність стійкого об'єднання трьох і більше осіб; розподіл функцій між цими особами тощо) та відповідної мети її діяльності» (порушення громадської безпеки, провокації воєнного конфлікту та ін.), а «існування окремого рішення органу законодавчої чи виконавчої

влади про визнання діяльності терористичною для притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 258-3 КК України не вимагається», отже, таке рішення приймається судом у конкретному кримінальному провадженні на підставі відповідних матеріалів [6].

Про зазначену проблематику йдеться і в аналітичній доповіді Національного інституту стратегічних досліджень: «Практика застосування національного антитерористичного законодавства свідчить про недостатню ефективність діяльності органів досудового розслідування в кримінальних провадженнях щодо злочинів, передбачених статтями 258, 258–1, 258–2, 258–3, 258–4, 258–5 КК України, однією із причин є відсутність у законодавстві України чіткого механізму визнання організації терористичною, що значно ускладнює процедуру притягнення осіб до кримінальної відповідальності за скоєння злочину, передбаченого статтею 258–3 КК України, а також негативно позначається на практиці застосування санкцій до осіб, які сприяють злочинній діяльності терористичних груп та терористичних організацій» [7, с. 30].

Судова практика свідчить про те, що аналогічні по суті дії кваліфікуються органом досудового розслідування і судом як за ст. 258-3 КК, так і ст. 260 КК, яка передбачає кримінальну відповідальність за створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.

На нашу думку, визнання на державному рівні ДНР та ЛНР терористичними організаціями усунуло б низку колізій, наявних у правозастосовній практиці та підвищило б ефективність досудового розслідування та судового провадження щодо злочинів цієї категорії, у тому числі в частині застосування норми про звільнення від кримінальної відповідальності.

Наступним проблемним аспектом доказування є добровільність повідомлення особою правоохоронного органу про відповідну терористичну діяльність та сприяння припиненню та розкриттю злочинів, скоєних у зв'язку зі створенням або діяльністю такої групи чи організації. Добровільність, на нашу думку, має оцінюватися з урахуванням відсутності безпосереднього впливу правоохоронних та судових органів на рішення особи повідомити про свою злочинну діяльність та припинити її. Для встановлення цієї умови необхідним є з'ясування питання про факт, час та обставини застосування до особи не тільки заходів кримінального процесуального примусу, а і психологічного впливу з боку правоохоронних органів у разі прийняття такого рішення. Тому під час судового розгляду мають з'ясовуватися не тільки фактичні обставини повідомлення про злочин і припинення злочинної діяльності, але й усвідомлена здатність особи до соціально корисної постзлочинної поведінки. У цьому контексті перспективними вбачаємо порівняльне дослідження передумов, умов та підстав звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 258-3 КК України та передумов, умов та підстав звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям. Під час оцінки доказів, які вказують на сприяння припиненню та розкриттю злочинів, скоєних у зв'язку зі створенням або діяльністю такої групи чи організації, доцільно аналізувати правдивість показань, які вона надає, активність особи, спрямовану на співробітництво із правоохоронними органами. Зокрема, це надання повних, правдивих показань щодо діяльності терористичної групи або організації, ефективну участь у слідчих (розшукових) діях, добровільність та ініціативність такої поведінки. У цьому питанні справедливою та влучною є думка професора П. Хряпінського: «Спеціальне звільнення від криміналь¬ної відповідальності спроможне вплива¬ти на поведінку осіб лише за умови, як¬що зміст їх приписів усвідомлений особою і трансформувався в мотив пове¬дінки» [8, с. 90].

Адресатом такого добровільного повідомлення мають бути правоохоронні органи, невичерпний перелік яких наведено в Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року. До правоохоронних віднесені органи прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України, військової служби правопорядку у Збройних силах України та інші органи, що здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Якщо особа за певних обставин зробила добровільне повідомлення про вчинені нею злочинні діяння, передбачені ст. 258-3, не правоохоронному, а іншому державному органу чи органу місцевого самоврядування, це не виключає можливості звільнення її від кримінальної відповідальності на підставі ч. 2 ст. 258-3 КК, оскільки зазначені органи та їхні службові особи зобов'язані передати зроблене повідомлення до відповідних правоохоронних органів.

Виходячи з другого обмеження зазначеної вище передумови, особа підлягає кримінальній відповідальності за вчинення нею одного або кількох із зазначених трьох видів злочинних діянь, передбачених ч. 2 ст. 258-3 КК, за умови, якщо в її діях немає складу іншого злочину. Оцінюючи зазначену умову, необхідним є чітке з'ясування питання про відсутність якого іншого складу злочину йдеться. Ю. Баулін влучно наводить такий приклад: можна уявити ситуацію, за якої ця особа самостійно скоїла злочин, передбачений, наприклад, ст. 263 КК (незаконне придбання, носіння та зберігання вогнепальної зброї), а потім взяла участь у створенні терористичної групи, або поряд з участю у створенні терористичної організації самостійно і незалежно від своєї злочинної діяльності вчинила необережне вбивство. Вчений логічно підкреслює, що виходячи з того, що ч. 2 ст. 258-3 КК є спеціальною нормою щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності за певні злочинні діяння, можна зробити висновок, що обмеження, яке містить ця норма стосовно невчинення особою іншого злочину, стосується лише її діяльності щодо терористичної групи чи терористичної організації [9, с. 237].

Привертає увагу питання диференціації відповідальності за злочини, пов'язані з діяльністю терористичних груп та терористичних організацій, діяльність яких відрізняється за ступенем суспільної небезпеки. Ми згодні з А. Вознюком, який доречно акцентує увагу на тому, що необхідним є розмежування кримінальної відповідальності терористичних груп і терористичних організацій [10, с. 227]. Однак в обох випадках, на нашу думку, необхідним є функціонування інституту звільнення від кримінальної відповідальності як заохочувальної норми, спрямованої на гуманізацію кримінально-правової політики.

Гуманізація кримінальної відповідальності безпосередньо пов'язана із питаннями здійснення кримінального провадження, адже притягнення до кримінальної відповідальності згідно з п. 15 ч. 1 ст. 3 КПК України починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

У зв'язку з цим доцільно розглянути дискусійне питання застосування запобіжних заходів, адже відповідно до положень ч. 5 ст. 176 КПК України запобіжні заходи у вигляді особистого зобов'язання, особистої поруки, домашнього арешту, застави не можуть бути застосовані до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у скоєнні злочинів, передбачених статтями 109-114-1, 258–258-3, 260, 261 КК України. Такі зміни були прийняті після ухвалення Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» [11].

Змінену норму низка науковців і практиків вважають дискримінаційною. Іще одним підтвердженням її неоднозначності є подані конституційні скарги. Зокрема, конституційна скарга представника А.О. Александровської – адвоката О.Г. Постернака, в якій оскаржується конституційність положень ч. 5 ст. 176 та ст. 183 КПК у разі обрання запобіжного заходу до підозрюваної у скоєнні злочину, передбаченого ст. 110 КК України. Автор скарги справедливо зазначає, що певна категорія осіб ставить у нерівні умови порівняно з іншими особами, порушується презумпція невинуватості та низка інших положень Конституції України (ст. ст. 21, 22, 24). Крім того, у скарзі адвокат посилається на рішення ЄСПЛ. Слід особливо підкреслити значення у досліджуваному питанні рішення у справі «Калашников проти Росії», у якому ЄСПЛ зазначає, що якщо закон встановлює презумпцію щодо обставин, які стосуються підстав тримання під вартою, крім того, має бути переконливо доведена наявність конкретних обставин, які переважують правило поваги до особистої свободи (будь-яка система обов'язкового тримання під вартою несумісна зі статтею 5 § 3 Конвенції за визначенням. Якщо закон встановлює презумпцію щодо обставин, які стосуються підстав тримання під вартою, має бути, крім того, переконливо доведена наявність конкретних обставин, які переважують правило поваги до особистої свободи), а також у кожному випадку, коли вирішується питання щодо тримання під вартою або звільнення, діє презумпція на користь звільнення. Слід звернутися і до рішення ЄСПЛ у справі «Мамедов проти Росії», у якому зазначається, що сама лише тяжкість скоєного злочину не може бути покладена в обґрунтування необхідності продовження тримання під вартою [12].

Натепер на розгляді у Верховному Суді перебуває також конституційна скарга Надії Савченко, предметом якої є також відповідність Конституції України норм про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у провадженнях, пов'язаних із терористичною діяльністю.

Необхідним є подальший теоретико-правовий аналіз інституту запобіжних заходів, дослідження практики їх застосування, розробка та внесення на їх підставі відповідних змін до ч. 5 ст. 176 та ст. 183 КПК України в частині застосування альтернативних триманню під вартою запобіжних заходів за злочини, передбачені ст. 258-3 КК України.

Висновки. Таким чином, гуманізація кримінальної відповідальності за діяння, передбачені ст. 258-3 КК України, з урахуванням соціально-політичної обстановки в Україні є необхідним важелем, який створює баланс між криміналізацією за злочини, пов'язані із діяльністю терористичних груп та терористичних організацій, та позитивним ставленням держави до соціально корисної посткримінальної поведінки осіб, стимулювання правосвідомих проявів у тих, хто переступив закон. Більше того, заохочувальні норми впливають на розуміння суспільством кримінального права не тільки як права «покарання», а й як права на усвідомлене виправлення, отримання другого шансу для тих, хто вирішив стати на бік закону.

Крім того, гуманізації підлягають і окремі норми кримінального процесуального законодавства, що також може стати стимулом для ефективної співпраці підозрюваних, обвинувачених з органами досудового розслідування та забезпеченням їхніх прав.

Перспективними у контексті досліджуваної тематики є питання щодо практики укладання угод про визнання винуватості, забезпечення безпеки осіб, які взаємодіють з правоохоронними органами та судом під час провадження у зазначених категоріях злочинів, ефективності запобіжних заходів та ін.

Література

1. Global Terrorism Index, 2017. URL: atlas/Украина/topics/Мировые-рейтинги/Мировые-рейтинги/Global-terrorism-index. (дата звернення: 16.10.2018).

2. Статистична інформація про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. 2014 р. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html. (дата звернення: 16.10.2018).

3. У 2017 році СБУ розслідувала 3,7 тис. кримінальних справ щодо терактів. URL: https://ua.112.ua/suspilstvo/u-2017-rotsi-sbu-rozsliduvala-37-tys-kryminalnykh-sprav-u-zviazku-z-teraktamy-442351.html. (дата звернення: 16.10.2018).

4. Хряпінський П.В. Позитивна посткримінальна поведінка як підстава звільнення від кримінальної відповідальності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2015. № 1. С. 151–163.

5. Кіневич К. Протидія Служби безпеки України злочину, передбаченому статтею 258-3 КК України. *Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 15 грудня 2017 р.). Київ : Національна академія прокуратури України, 2018. С. 86–90.

6. Постанова колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 05 лип. 2018 р. Справа № 225/6151/15-к. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75241808 (дата звернення: 16.10.2018).

7. Актуальні питання тероризму у світі та в Україні: аналітична доповідь / Резнікова О.О., Місюра А.О., Дрьомов С.В., Войтовський К.Є.; за заг. ред. О.О. Резнікової. Київ : НІСД, 2017. 60 с.

8. Хряпінський П. Правові функції спеціального звільнення від кримінальної відповідальності. *Юридична Україна*. 2011. № 2. С. 86–91.

9. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності : монографія. Київ : Атіка, 2004. 296 с.

10. Вознюк А.А. Актуальні питання диференціації кримінальної відповідальності за створення терористичної групи й терористичної організації. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 222–229.

11. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини : Закон України від 7 жовтня 2014 р. № 1689-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-18 (дата звернення: 16.10.2018).

12. Захист Алли Александровської оскаржив рішення суду про тримання її під вартою. URL: http://www.kpu.life/ru/84503/zahyst_ally_aleksandrovskoji_oskarzhyv_rishennja_sudu_pro_trymannja_jiji_pid_vartoju (дата звернення: 16.10.2018).

Тетерятник Г. К.,
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри кримінального процесу
Одеського державного університету внутрішніх справ

Смірнова В. В.,
кандидат юридичних наук,
суддя Донецького апеляційного суду

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ

«МОЛОДІЖНИЙ ВИМІР» У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ
ЩОДО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ.....3
Карагіоз Р. С.

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ КОНЦЕПТИ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО ВИМІРУ
ЕЛЕКТРОННОЇ ПРЯМОЇ ДЕМОКРАТІЇ.....7
Куфтирєв П. В.

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ЗАКОНОДАВСТВА
В ПИТАННЯХ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....13
Томіна В. Ю., Пашаєв А. З. о.

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПОЛІТИЧНОГО ПЛЮРАЛІЗМУ
ТА ЗАКОНОТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ.....17
Шапран Ю. В.

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ПРЕДМЕТ ЯК ОЗНАКА ЗЛОЧИНІВ, СКОЄННЯ ЯКИХ ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ
МАЄ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ.....21
Баган І. В.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПЕЦІАЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ЯК ІНШОГО ЗАХОДУ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ТА КОНФІСКАЦІЇ ЯК ВИДУ ПОКАРАННЯ
ЗА ЧИННИМ КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ.....26
Винник А. О.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННОМУ ПОВОДЖЕННЮ
З РАДІОАКТИВНИМИ МАТЕРІАЛАМИ В УКРАЇНІ.....29
Доліщук М. Т., Плужнік О. І.

СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБЛЕНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ
ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....32
Доценко О. С.

ҐЕНДЕРНА ЕКСПЕРТИЗА КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА:
ОКРЕМІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ПІДХОДІВ.....38
Меркулова В. О.

ВІДМІННІСТЬ СХИЛЯННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ДО ВЖИВАННЯ ОДУРМАНЮЮЧИХ ЗАСОБІВ
ВІД СУМІЖНИХ ЗЛОЧИНІВ.....43
Пайда Ю. Ю.

ОБМАН ЯК СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ПСИХІЧНОГО НАСИЛЬСТВА.....47
Собко Г. М.

ГУМАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ЗЛОЧИНИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 258-3 КК УКРАЇНИ (ОКРЕМІ АСПЕКТИ).....50
Тетерятник Г. К., Смірнова В. В.

КРИМІНОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ВВЕЗЕННЯ, ВИГОТОВЛЕННЯ,
РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТВОРІВ, ЩО ПРОПАГУЮТЬ КУЛЬТ НАСИЛЬСТВА І ЖОРСТОКОСТІ.....55
Щирська В. С.

ПРАВОВА СИСТЕМА ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

ПРАВОВЕ ЖИТТЯ ЯК КОНТЕКСТ РЕГІОНАЛЬНОГО ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....60
Радзілевич Д. А.

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

СВОБОДА ІНФОРМАЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО НЕЇ.....65
Гуйван П. Д.

ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ З ОДНИМ ІЗ БАТЬКІВ.....69
Мінченко А. О.

ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ
ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....73
Денисенко К. В.

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ ФАУНІСТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....77
Шеховцов В. В.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ САМОВРЯДНИХ (САМОРЕГУЛІВНИХ)
ОРГАНІЗАЦІЙ У НАУЦІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.....81
Гвоздій В. А.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ.....85
Катеринчук І. П.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЄВОЇ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬНИЦЬКИМ ЗЛОЧИНАМ ЩОДО ДІТЕЙ.....89
Корнієнко М. В.

ЗАБОРОНА МИРНИХ ЗІБРАНЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРАКТИКА.....93
Філоретова М. В.

ДО НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

ЕКСПЕРТНИЙ І СУДОВИЙ СТИЛІ ЗДІЙСНЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВІДВЕДЕННЯ.....97
Павлюк А. Г.

Наукове видання

Південноукраїнський правничий часопис
2’2019

Науковий журнал

Комп’ютерне верстання Семенченко Ю. С.

Формат 60х90/8. Гарнітура «Trebuchet MS».
Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 14,76. Ум.-друк. арк. 12,09. Зам. № 0919/197
Підписано до друку 01.07.2019. Наклад 100 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73021, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105
Телефон +38 (0552) 39-95-80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.